

“ผมคิดอย่างไร กับ SEA ไทย”

ธงชัย พรรณสวัสดิ์

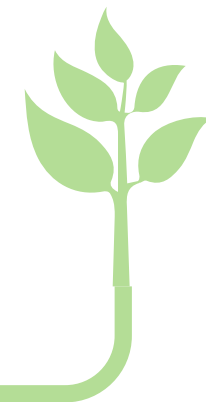
ศาสตราจารย์กิตติคุณ

ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

14 มิถุนายน 2564

Version 3; มิย. 2564

ช่วงที่ 1

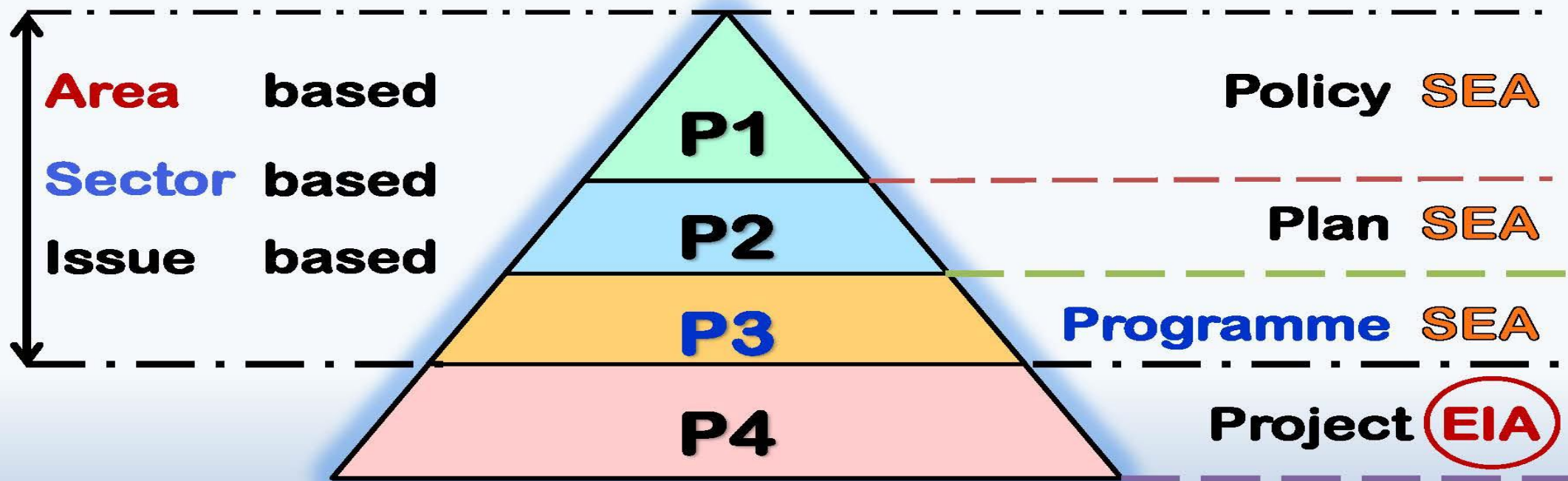
SEA (ยุคแรกสุด) ของไทย 2546

จิตอาสา

ทำให้ สผ.

เพิ่ม “เทคโนโลยี”
ในหัวข้อพิจารณา

PN , TP ,

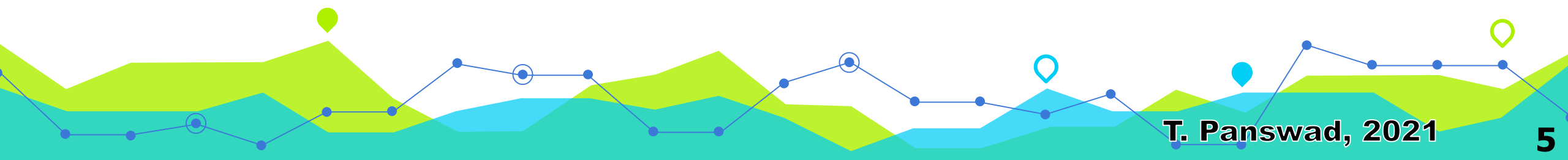

Difference types and Levels of SEA

(T. Panswad, Mar 2021)

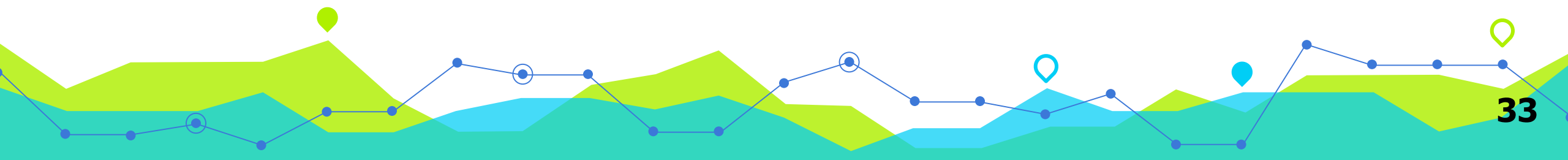
การทำ SEA ในไทยมีมา 20 ปีแล้ว

ที่อำเภอพะเยา ก่อนเป็นจังหวัดพะเยา

นโยบาย BCG ของประเทศ

- ผ่านกระบวนการ SEA มาก่อนหรือไม่
- บนพื้นฐาน TBL หรือไม่

สภาพัฒน์ฯ

- ทำแผนพัฒนาฯ มา 10 กว่าแผนแล้ว
- ทำด้วยตัวเอง ไม่พึ่งคนอื่น
- เพราะเป็นเรื่องทิศทางของประเทศ และมีความเชี่ยวชาญมากกว่าผู้อื่น

สภาพัฒน์ฯ จึงควรเป็นผู้ควรเป็นผู้ทำ SEA
เพราะเป็นทิศทางของประเทศ แต่ต้องเพิ่มความเชี่ยวชาญ
โดยใช้เวลาสักพัก

“งานไม่สะอาด”

- ด้วยวิธีนี้ สามารถขจัดปัญหาการสิ้นสุดของสัญญาจ้างบริษัท (หากใช้วิธีจ้างบริษัททำ SEA ให้ แบบเดิมๆ) ได้
- สามารถทำ public consultation ได้ต่อเนื่อง ซึ่งวิธีจ้างบริษัทฯ ทำเช่นนี้ไม่ได้
- สามารถทำงานทุกด้านได้ต่อเนื่อง ไม่สะอาด ซึ่งการสะอาดของการทำ SEA สร้างความเสียหายได้มากมายมหาศาล

สรุป ข้อดี-ข้อเสีย ของการทำ SEA แบบจ้างผู้เชี่ยวชาญ แทนการจ้างบริษัท

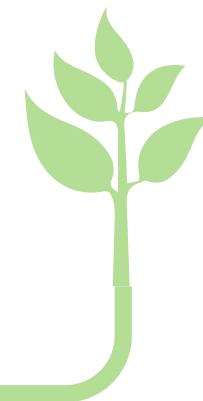
ข้อดี

1. ทำได้ทันที และเร่งงานได้
2. เลือกผู้เชี่ยวชาญได้เอง (อาจใช้ List ของ ก.คลัง ในช่วงแรก)
3. งานศึกษา, เก็บข้อมูล, ปรึกษาหารือประชาชน ฯลฯ ไม่สะดุด/ชะงัก
4. ไม่เกิดความเสียหายหากการทำ SEA ต้องสะดุด
(หากใช้วิธีจ้างบริษัทซึ่งมีเงื่อนไขด้านเวลาเป็นตัวกำกับ)
5. ได้ประสบการณ์ SEA จนองค์กรสามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญได้เอง
6. งาน SEA เป็นงานต่อเนื่อง (ไม่เหมือน EIA ที่มีเวลาสิ้นสุด)
การเป็นผู้เชี่ยวชาญจะทำให้งานวางแผนทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ผล และประสิทธิภาพ
7. ได้ P1,P2 และP3 ในระยะเวลาสั้นกว่า
8. งบประมาณยืดหยุ่นได้
9. ใช้งบประมาณได้คุ้มค่าประโยชน์
10. ผู้เชี่ยวชาญ WFH ได้สะดวก

ข้อเสีย

1. ต้องมีพื้นที่ทำงานให้ผู้เชี่ยวชาญ
อยู่ภายในองค์กร
2. ต้องเป็นระดับคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญเอง
3. ต้องมีค่าใช้จ่าย
4. บุคลากรเก่งอาจถูกแย่งตัวไป

ช่วงที่ 2

Keywords ของ SEA

- 1) เป็น**เครื่องมือ** + ต้นทาง : - **ช่วยตัดสินใจ**
- 2) มองไปใน**อนาคต**
- 3) หลักการการ**ป้องกันไว้ก่อน**
- 4) เพื่อพัฒนา**ยั่งยืน**
- 5) เป็น**เครื่องมือ**ช่วยในการวาง**นโยบาย/แผน**
- 6) บุคลากร **3 ขา (TBL)** เข้ากับการทำแผน
- 7) อาจมีแนวทาง **SEA** สำหรับ**เฉพาะ**สาขา/พื้นที่ก็ได้
- 8) **ยืดหยุ่น** , **มีหลายวิธี** / รูปแบบ**ไม่ตายตัว** ; **เลือกใช้/ปรับได้**

Keywords ของ SEA (ต่อ)

- 9) สร้างการยอมรับ **ลดความขัดแย้ง / ลำช้า**
- 10) การมี**ส่วนร่วม** (อย่างมีความรู้, มีความหมาย)
- 11) **จตุภาคี** (ราชการ, วิชาการ, ประชาชน, เอกชน)
- 12) **ลดค่าใช้จ่าย**ในภาพรวม
- 13) **ประโยชน์ร่วม** เป้าหมายร่วม
- 14) ไม่เสร็จ : **There is No Finish Line.**
- 15) เป็นกระบวนการเรียนรู้ + **เรียนไปด้วยกัน**

ปัญหาของ SEA ไทย (2563)

- 1) ขาดคนที่รู้/เข้าใจ SEA ทุกภาคส่วน
- 2) ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขา
- 3) ผอ.โครงการ SEA ต้องรู้ลึกกว้าง
- 4) ขาดหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง
- 5) ไม่เป็นภาคบังคับ (ไม่ทำก็ได้)
- 6) ยังไม่รู้ว่าหน่วยงานตนเองต้องทำหรือไม่ ระดับใด
- 7) แนวทาง SEA (สศช.) ยังไม่บอก How To อย่างชัดเจน (ซึ่งไม่น่าเป็นไปได้)
- 8) ที่ทำอยู่(ทั้งไทย และต่างประเทศ) ส่วนใหญ่เป็น EIA ต่อยอด
เน้นเพียงศักยภาพและขีดจำกัดของสิ่งแวดล้อม / NR

ปัญหาของ SEA ไทย (2563) (ต่อ)

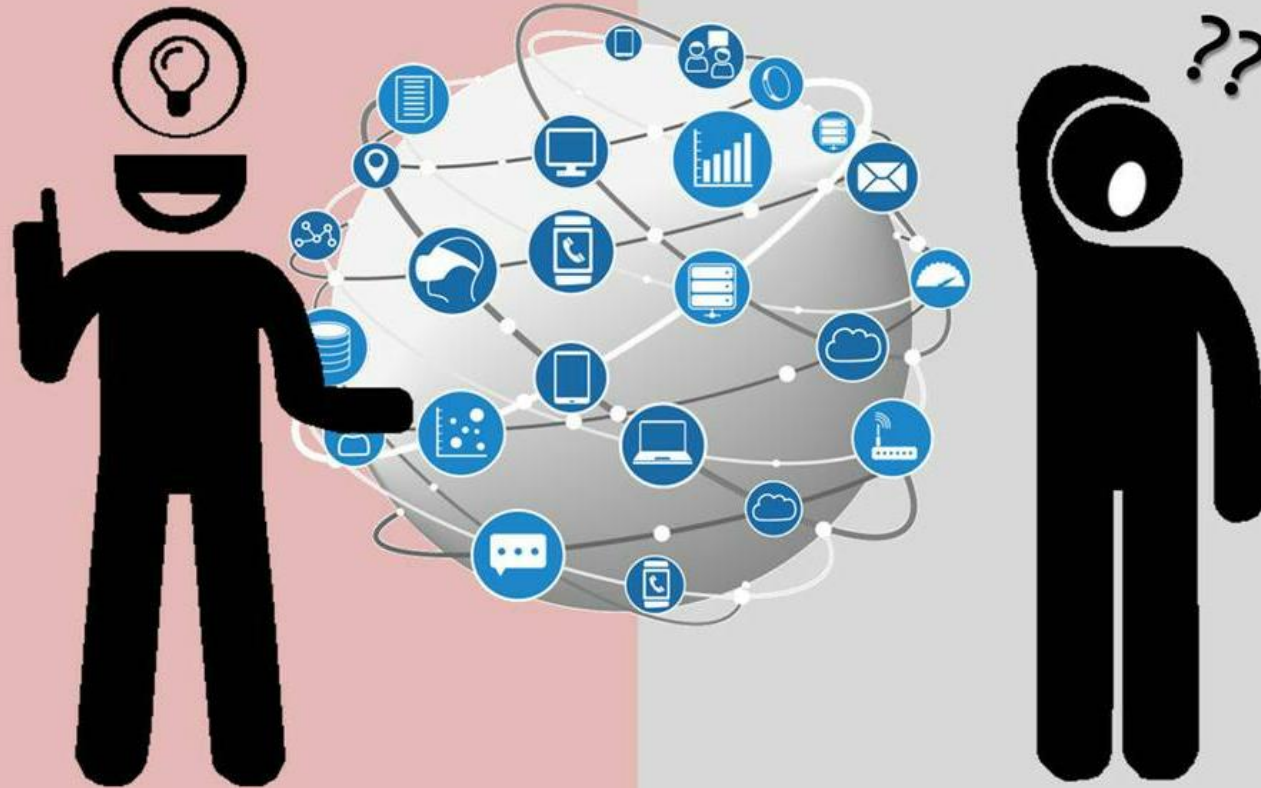
- 9) ขาดความเข้าใจของ**ผู้บริหารประเทศ**ต่อความสำคัญและประโยชน์ของ SEA
- 10) เน้น**เศรษฐกิจ** มากกว่า SD
- 11) ขาด**งบประมาณ**
- 12) ขาด**แรงจูงใจ**
- 13) ขาด**ข้อมูล**, ไม่มีแหล่งรวบรวมข้อมูล , ไม่มี Big Data & AI
- 14) ขาด scenario ที่เป็น **"No Go" scenario**

KSF : ผู้บริหารประเทศต้องเปลี่ยน **วิธีคิด และต้อง **มองระยะยาวแบบ SD****

Big Data

VS

Lots of Data

-รายงาน EIA

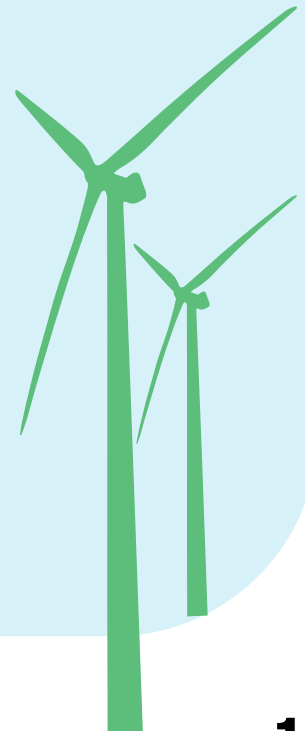
-รายงานประจำเดือน ส่ง สผ., กรอ., คพ., สธ., ขป., เจ้าท่า, อปท., กทม. ฯลฯ

-ที่ราชการออกตรวจเอง

- ฯลฯ

-Dirty Data

-Man, Money, Management

อุปสรรคใหญ่ขององค์กร SEA

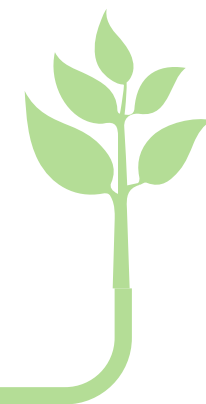
- ไม่มี authority ในการ implement
- หน่วยงาน implement เน้นทำภารกิจของตัวเอง
- งานเอา SEA ไปใช้ จึงล่าช้า หรือไม่สำเร็จผล

.....

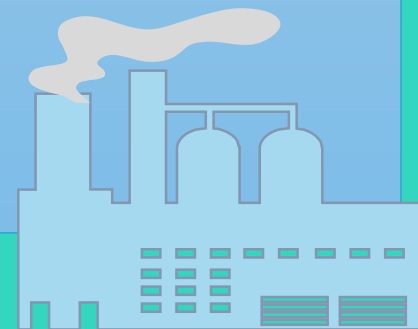
- ทางออก: - หน่วยเหนือต้องเข้าใจ & เอาไปใช้จริง
- ให้ Man, Money, Management & Material
 - ให้ เวลา

ช่วงที่ 3

Perception Change with Time

- Cloning มนุษย์
- อุตสาหกรรม : จาก profit maximization มาเป็น EPR
- อีกไม่นาน : รองผู้ว่า SD; CSDO
- NSDB, National SD Board แทน NESDB

หงส์ดำ

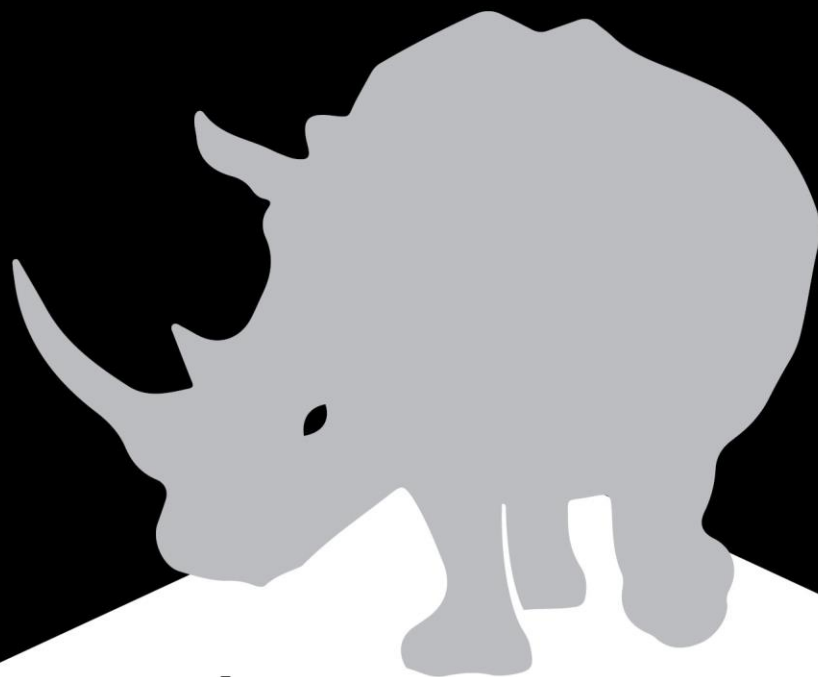
คนเคยคิดว่า เป็นหงส์ ต้องสีขาวเท่านั้น จนมาพบหงส์ดำว่ามีจริงที่ออสเตรเลีย

“สิ่งที่คิดว่าเป็นไปไม่ได้ อาจเป็นไปได้ก็ได้”

แรดเทา

คนรู้และคุ้นชิน ว่าแรดต้องสีเทา รู้และคุ้นชิน ว่าแรดอันตรายได้

“ปัญหาที่มาช้าๆ เป็นสัญญาณเตือน”
“แต่ชินกับสัญญาณช้าๆนั้น ไม่คิดแก้ปัญหา”
“ปัญหามาจริง ปรับตัวไม่ทัน”

NEW NORMAL

รูปที่ 1 กำหนดทิศทางการพัฒนาใหม่ (SEA)

คานงัด (SEA) Leverage

- 1 **กรม. & นักการเมือง** ต้องเข้าใจก่อน
- 2 **Man Money Management (+Materials)**
- 3 **องค์กร SEA** (Think Tank)

KSF : - เวลา ! เวลา ! เวลา !

Suggested Organization for SEA Think Tank

- 1 **IPPD** (Institute of Public Policy and Development)
สถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา
- 2 **TDRI** (Thailand Development Research Institute)
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
- 3 **TFF** (Thailand Future Foundation)
สถาบันอนาคตไทยศึกษา
- 4 **FPPGG** (Foundation for Public Policy and Good Governance)
มูลนิธินโยบายสาธารณะเพื่อสังคมและธรรมาภิบาล

KSF

- **M M M & Materials**
- เวลา! เวลา! เวลา!
- ภาพกว้าง/นโยบาย (ไม่ใช่โครงการ)

สศช. เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2561)

****ไม่มี “สวล.”**

2560

2570

สภาพัฒน์ เริ่ม SEA จริงจัง
(พ.ศ. 2562)

สภาพัฒน์ เป็น ผชช. SEA
(พ.ศ.)

ใช้ EIAระหว่างกาลนี้ไปก่อน

อย่าใช้ SEA กับ P4 โดยเฉพาะ P4 ที่มี
ปัญหาได้แย่งรุนแรง

รัฐสนับสนุน M, M, M, M

นร. และ อรก. ทำ Capacity building
องค์กรและเจ้าหน้าที่

นร. และ อรก. เก็บข้อมูลและ
ทำBig Data

สภาพัฒน์ฯ ทำ P1, P2, P3, Area

นร. และ อรก.

ทำ P1, P2, P3, (Sector + Area)

EIA เป็นเพียง
QA Process

Legend :

P1 = Policy

P2 = Plan

P3 = Programme

P4 = Project

QA = Quality Assurance

นร. = หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

อรก. = องค์กรราชการ

ONEB = Office of National Environment Board

สิ่งที่ควรทำตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ เพื่อการได้มาซึ่ง SEA ของรัฐ
และบทบาทของ EIA หลังจากนั้น
(ธงชัย พรรณสวัสดิ์, ขวัญชนก คักดีโฆษิต ๒๕๖๔)

**Football is played
with the head.
Your feet are
just the tools.**

ANDREA PIRLO

**SOCCER
COACHING
PRO.COM**

**SEA is done
with the Head.
Process is just
the Tool.**

Thank You

“ผมคิดอย่างไร กับ SEA ไทย”

ธงชัย พรรณสวัสดิ์

ศาสตราจารย์กิตติคุณ

ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

18 มิถุนายน 2564

Version 3; มิย. 2564

27

- ไม่ใช่ที่ว่า นักเทคนิคทุกคนสามารถเป็นผู้บริหารได้
- งาน EIA เป็นงานเทคนิคที่ลงรายละเอียด
- งาน SEA เป็นงานภาพกว้าง มองอนาคตไกล ๆ
- เป็นงานนโยบาย งานแผน ซึ่งเป็นงานบริหาร
- ไม่ใช่ที่ว่า นักเทคนิค EIA ทุกคนสามารถเป็นผู้ทำ SEA เพื่อกำหนดนโยบายและแผนได้

องค์กรที่ต้องทำ SEA จึงต้องปรับวิธีคิดและวิธีการปฏิบัติงาน

26 เมษายน 2564

62

ปัจจุบันพื้นที่ภาคใต้มีอัตราสัดส่วนคนจนสูง
ที่สุดอยู่ที่ระดับ 11.84% รายได้ต่อหัวในปี 2561
เท่ากับ 147,115 บาทต่อปี ถือว่าน้อยกว่ารายได้
เฉลี่ยทั่วประเทศที่ 236,815 บาทต่อปี โดย
เฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีราย
ได้ต่อหัวต่ำมาก

อุตสาหกรรมสมัยใหม่ เช่น โรงงานแบตเตอรี่
โรงงานรถยนต์ไฟฟ้า โรงงานผลิตส่วนประกอบ
กังหันลมและอุปกรณ์พลังงานทดแทน รวมถึง
โรงงานผลิตเครื่องมือการแพทย์ครบวงจร เพื่อ
ให้ไทยเป็นศูนย์กลางการแพทย์ของเอเชียและ
ของโลก

นอกจากนี้จะต่อยอดผลผลิตประมงและ
เกษตรกรในพื้นที่ ได้แก่ ยางพารา น้ำมันปาล์ม
โดยดึงดูดการลงทุนอุตสาหกรรมแปรรูป
การเกษตรขั้นสูงเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยการ
สร้างโรงงานแปรรูปผลผลิตเป็นกิ่งสำเร็จรูป
และสำเร็จรูป จะยกระดับชุมชน ไม่ก่อมลพิษ
ทางสิ่งแวดล้อมและสร้างงาน 1 แสนคน

องค์กร SEA (Think Tank)

- 1 หลักการบริหาร **อริยสัจ 4**
- 2 มอง**อนาคต & โลกาภิวัตน์**
- 3 มอง**ภาพรวม & บุรณการ**
- 4 มอง **P1+P2** เป็นหลัก
- 5 จัดหาจัดทำ **Big Data**
- 6 วิธีการ : - **Policy Lab**
- 7 แนวคิดพื้นฐาน :- **TBL + Technology**
- 8 ความเสมอภาค:- **Vertical+Horizontal**
(คนมีมากกว่าจ่ายมากกว่า + คนมีเท่ากันจ่ายเท่ากัน)
- 9 จตุภาคี + จันทามติ (ไม่ใช่ประชามติ)
- 10 ไม่แข่งตั้งตายตัว :- **PDCA**

Thank You